ISSN 2786-7242 (Print), ISSN 2786-7250 (Online)

УДК 130.2:316+140.8 (477)
DOI https://doi.org/10.31392/cult.alm.2026.3.32

Гоцалюк Алла Анатоліївна,
доктор філософських наук,
професор кафедри філософії
Київського національного університету будівництва і архітектури
orcid.org/0000-0002-2120-3232
goz_pravo@ukr.net

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ЯК ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

У статті досліджені питання, пов'язані з філософським обґрунтуванням шляхів регулювання інклюзивних культурних практик у сучасному театральному мистецтві. Зроблено узагальнення щодо гуманістичного спрямування виражальних мистецьких засобів, відповідних відображенню сучасної життєвої реальності соціальних інституцій. Визначені чинники, які впливають на формування культурних цінностей, в умовах загальноцивілізаційних трансформацій, відображення їх узагальнювальної єдності в мистецьких постановках і стратегіях національного духовного розвитку сьогодення. У статті наголошено на функціонуванні чинників, які визначають зміни онтологічної сфери буття, соціальний світ. Виявлено наявність інноваційної сутності у складниках національної культури, вираження трансцендентного в повсякденній реальності та практичної необхідності регулювання шляхів розвитку інклюзивного підходу в сучасних театральних практиках. Наголошено, що саме гармонічне поєднання комплексного підходу щодо створення безбар'єрного наукового середовища, у сучасних мистецьких практиках, як сутності змістожиттєвих орієнтирів індивіда, аналізу інноваційних складників мистецького формотворення, їх концептуальних засад на шляху інтеграції України в європейських структурах є визначальним складником у формуванні соціокультурної діяльності.

Наголошено, що регулювання шляхів розвитку інклюзивного театру в Україні характеризується розмаїттям можливостей для осіб з особливими потребами, творчих ініціатив і доступністю до загальнолюдських ідеалів, ключових факторів у мистецьких механізмах відображення дійсності. Проблематика розвитку інклюзивних театрів в Україні виокремлює ідею творчих підходів до гуманістично спрямованих напрямів упровадження в культурні практики дій щодо соціалізації людської особистості та соціальних спільнот. Відображення в мистецьких практиках минулого і сьогодення характеризується спорідненістю і пошуком людських ініціатив та сміливих ідей самоідентифікації, гуманістичного складника визначення місця людини з особливими потребами в сучасних амбівалентних реаліях життя.

Ключові слова: інновація, інклюзія, національна культура, особи з особливими потребами, традиція, інтерпретація, внутрішньо переміщені особи.

Hotsalyuk Alla,
Doctor of Science in Philosophy,
Professor at the Department of Philosophy
Kyiv National University of Construction and Architecture,
orcid.org/0000-0002-2120-3232
goz_pravo@ukr.net

INCLUSIVITY AS AN INNOVATIVE COMPONENT OF CONTEMPORARY NATIONAL THEATRE ART

The article examines issues related to the philosophical substantiation of approaches to regulating inclusive cultural practices in contemporary theater. It synthesizes the humanistic orientation of artistic expressive means that reflect the current realities of social institutions. The study identifies factors influencing the formation of cultural

© Гоцалюк А. А., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

values amidst broad civilizational transformations, as well as the reflection of their universal unity in artistic productions and contemporary strategies for national spiritual development. Furthermore, the article highlights the factors driving changes in the ontological sphere of existence and the social world. The study identifies an innovative essence within the components of national culture, the manifestation of the transcendent in everyday reality, and the practical necessity of guiding the development of an inclusive approach in contemporary theatrical practices. Emphasis is placed on the harmonious combination of a comprehensive approach to creating a barrier-free environment in modern artistic practices – viewed as essential to an individual's core values – with an analysis of innovative elements in artistic creation and their conceptual foundations in the context of Ukraine's integration into European structures.

It is emphasized that the development of inclusive theater in Ukraine is characterized by a wide range of opportunities for individuals with special needs and creative initiatives, as well as by accessibility to universal human ideals – key factors in the artistic mechanisms used to reflect reality. The discourse surrounding the development of inclusive theaters in Ukraine highlights the concept of creative approaches to humanistically oriented practices aimed at the socialization of individuals and social communities. Representations in past and present artistic practices are characterized by an affinity for and a quest for human initiatives and bold ideas regarding self-identification, as well as a focus on the humanistic aspect of defining the place of individuals with special needs within the ambivalent realities of modern life.

Key words: innovation, inclusion, national culture, persons with special needs, tradition, interpretation, internally displaced persons.

Постановка проблеми. Нині особливого морально-аксіологічного значення набувають пошуки інноваційних підходів щодо перспектив упровадження інклюзивних культурних практик у сучасне національне театральне мистецтво. Вивчення процесів соціокультурних трансформацій в Україні на початку XXI ст. дозволяє сформувати широкий діапазон репрезентативних сучасних сценічних композицій, із залученням інноваційних складників у мистецькій сфері. Актуальність дослідження визначається у креативному усвідомленні сучасних, гуманістично спрямованих культуротворчих моделей сценічних постановок, з урахуванням індивідуальних запитів людей з інвалідністю та внутрішньо переміщених осіб. Наявність інноваційного складника та масштаби функціонування в сучасних театральних практиках визначають креативну можливість реалізації людей з інвалідністю різноманітних рівнів у свідомості в онтологічному вимірі аксіологічних цінностей індивіда, які ґрунтуються на засадах соціальної свободи, діалектичного порозуміння у сприйнятті загальної картини світу та взаємотрансформації в сучасних мистецьких практиках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження сучасних тенденцій функціонування інклюзії в театральному національному мистецтві розпочались у 20-ті рр. XXI ст. як розуміння самоврегульованих чинників культурного складника інноваційних пропозицій, що забезпечують широкі можливості участі людей з інвалідністю в сучасних театральних постановках в Україні. Науково виваженою є інтегративна модель культурологічних практик за участю людей з особливими потребами та внутрішньо переміщених осіб у сучасних театральних постановках. Зазначений напрям забезпечує формування трансформаційних соціокультурних моделей, спрямування екзистенційного виміру й інтеграції людини у громадянському суспільстві, з урахуванням позитивного загальносвітового досвіду, демократичних засад, з огляду на імплементацію культурних національних практик до європейських структурних явищ.

Вагомий внесок у дослідження духовної кризи людини та забезпечення її емоційної підтримки сучасних мистецьких практик шляхом соціалізації зробив бразильський режисер Аугусто Боаль у 60-х рр. XX ст. Креативність театральних вимірів в інтерпретуванні митця відповідала вимогам часу й отримала гуманістичне спрямування в подальших соціокультурних процесах.

Аналіз розвитку інституційної моделі та сутності інклюзії як суспільного явища, функціонування соціальних зв'язків базується на досвіді досліджень П. Фрейре (80-ті рр. XX ст.). Автор розглянув вияви різновидів концептуальних соціокультурних практик у контексті трансформаційних процесів і соціалізованих вимірів у житті соціуму.

Проблематика діяльності світових адаптивних моделей інклюзивних театрів,

організованих у систему суспільного буття соціуму, базується на інноваційних засадах саморозвивальної культурної системи як адаптивного чинника, актуального сьогодні, та правил співжиття. Суспільне інтерпретування соціокультурної реальності здійснив В. Савінов (Савінов, 2018, с. 171–173). Визначення сутності проблеми знаходження місця людини з особливими потребами та шляху її соціалізації в культурній життєдіяльності відображено в дослідженні наших співвітчизників М. Швеця, О. Орлової, Б. Струтинського.

Метою статті є культурологічний аспект визначення особливостей режисерських сценічних пошуків інклюзивних театральних практик в Україні, спрямованих на оптимізацію індивідуальних підходів і формування креативних рішень, у контексті вирішення форм життєвих орієнтирів осіб з особливими потребами, на шляху розбудови громадянського суспільства нашої держави.

Методи дослідження. Концептуальною ідеєю дослідження є визначення особливостей комплексного обґрунтування інноваційних підходів щодо впровадження креативних напрямів в інклюзивні культуротворчі моделі, реалізації їх логічного функціонування в театральних практиках сьогодення. Культурологічний метод дозволяє обґрунтувати багатовимірний аналіз концептуалізації ціннісної орієнтації гуманістично спрямованих підходів до виникнення нових форм духовних витоків сьогодення. У дослідженні аксіологічних вимірів новаторських формотворень використовується системний метод, з огляду на наявні паралелі у світовому масштабі. Загальній логіці дослідження сприяють аксіологічний і мистецтвознавчі підходи, спрямовані на реалістичне відображення духовних потреб і соціалізацію людей з інвалідністю.

Методологія дослідження полягає в застосуванні культурологічного, аналітичного, діяльнісного підходів з метою виявлення багатовимірної інтерпретації мистецького простору України, інноваційних факторів розвитку в культурних практиках сьогодення, трансформаційних процесів у національній культурі.

Виклад основного матеріалу. Однією зі значних тенденцій культурного розвитку соціуму є організація людиною повсякденного буття та, відповідно до часу, якісно нова система освоєння нею картини світу. Культура закріплює ідеали людини та спільноти загалом, інтерпретує багатовимірність цивілізаційних процесів у повсякденному житті соціуму. Індивідуальна зумовленість різноманітних стадій розвитку людини пов'язана з особливостями вподобань, сукупністю свідомості, що рефлексує, та загальними суспільними потребами людської спільноти. Актуалізація шляхів розвитку інклюзивності в культурі сьогодення являє собою нову онтологічну реальність та сприяє соціалізації осіб з особливими потребами. Формування сучасного культурного простору визначає стійкі еволюційні процеси в повсякденній практичній діяльності кожного члена суспільства.

Прикметною рисою втілення національної традиційної ментальності та неповторності стають театральні засоби вираження людських почуттів, спрямовані на необхідну оптимізацію гуманістично спрямованого індивідуального підходу до людини з особливими потребами, у реаліях сьогодення. Натепер важливі фактори національної мистецької діяльності визначені насамперед як «основоположні ментальні засади національного мистецтва як способу художнього душевиявлення. Вони за жодних обставин не підлягають перегляду. І є сценічна естетика, стилістика, арсенал засобів виразності. Це речі, плинні в часі, і тому подеколи потребують оновлення, якщо цього не відбувається, те, що називається традицією, стає гальмом» (Міліца, 1989, с. 17–22).

Нині в життєдіяльності структури театрального мистецтва можна спостерігати трансформаційні процеси, пов'язані зі змінами норм і цінностей, конституючих особливостей нових пріоритетів суспільства, пов'язаних із соціалізацією духовних запитів осіб з особливими потребами, отже, і регулювання в мистецьких практиках сучасних театральних постановок структурних компонентів креативної культурної парадигми. Принциповою відмінністю сучасних театральних практик, на нашу думку, має стати оновлений зміст прийомів інтерпретування загального образу життєвих наративів у сценічних постановках, отже, і основи, на якій формуються нові моральні принципи та будуються взаємини між митцями та глядачами.

Розвиток сучасного театрального мистецтва характеризується плюралізмом мистецьких

інтерпретацій, креативністю постановочного дискурсу, альтернативного наявним типам театральних традиційних практик. Варто наголосити, що нині мистецтво здатне розв'язати в соціальному та культурному напрямах нагальні проблеми людей з інвалідністю та внутрішньо переміщених осіб. Належного переосмислення, на нашу думку, набуває потреба впровадження в театральні конструкти безбар'єрного театрального простору, оновлених підходів, з урахуванням запитів осіб, які потребують нині психологічної та фізичної підтримки.

Духовно-естетичний рівень сучасних національних сценічних практик детермінується запитами людей окремих соціальних верст населення та сприяє комплексній ідентифікації у формуванні нових моделей соціокультурного середовища.

Потенційна спроможність варіативної сукупності культур, широкий діапазон функціонування морально-психологічних домінант, її гуманістичний потенціал, нині дають підстави для функціонування в Україні інноваційних пропозицій і розвитку безбар'єрного культурного простору. Натепер визначальна тенденція формування нової моделі функціонування театру, зумовлена особливостями індивідуальних підходів до особистості, народженням нових форм, отже, і розвитком інноваційного складника в сучасних національних мистецьких практиках. Варто відзначити, що реалізація духовних запитів кожної людини, з урахуванням її соціокультурної самоідентифікації, нині являє собою розгалужену практику у формах художньої реальності XXI ст.

Зміни, пов'язані з підвищенням інноваційних можливостей сценічного простору в Україні, є, на нашу думку, стратегічно важливими в реаліях сьогодення, адже вони відповідають запитам окремої людини та гуманістично спрямованим онтологічним реаліям повсякденного життя соціуму. У сучасних культурних практиках створюється нова художня платформа, підвищується гуманістичне спрямування національного театрального мистецтва, поглиблюється його духовно-естетичний рівень. Безбар'єрність інклюзивних театральних практик концептуалізує діалектичну взаємодію соціокультурних проявів динамічного розвитку сучасних театральних постановок і суб'єктивного усвідомлення людиною нової для неї соціокультурної реальності.

Найбільше послідовно репрезентацію нових експериментальних підходів функціонування моделей національних інклюзивних театрів можна спостерігати у сценічних дійствах коломийського інклюзивного театру «Ілюзія». Представників творчого колективу цікавлять проблеми людини, їх культурно-світоглядне спрямування, у напрямі утвердження підвищення рівня самооцінки кожного артиста: «інклюзивна ініціатива вийшла за межі суто сценічної події, ставши частиною комунікаційного поля громади» (Косович, 2025, с. 1533–1543).

Поступова трансформація національно-театрального простору сьогодення надає інноваційного імпульсу театральним постановкам і сприяє виникненню нових форм, жанрових духовних сутностей, де виконавцями є люди з інвалідністю. Наукові підходи до вивчення проблем практичної зайнятості людей з інвалідністю привертають увагу до вирішення проблем реалізації та популяризації практичних основ формування інклюзивної культури в Україні в аспектах відповідності сучасним запитам часу.

Не випадково новим поступом еволюційних змін у сучасному національному театрі стало відображення митцями соціокультурної реальності, зумовлене індивідуальним підходом професійних майстрів сценічного мистецтва до індивідуальних запитів осіб з особливими потребами, можливість сконцентрувати їхні природні здібності, надати їм належної соціальної інтеграції. Шляхи розвитку інклюзивного театру в Україні потребують, на наш погляд, нових сучасних моделей національних культурних практик. Безперечно, перспективні моделі театральних постановок у національному театральному мистецтві є практичними кроками в напрямах інклюзивних стратегій, гуманістичного спрямування, відтворюють якісно новий ракурс людського співжиття, позначений гуманістичним досвідом життєдіяльності соціуму та відтворенням високомистецьких інтерпретаційних форм.

Поза жодним сумнівом, новітні течії в культурологічній науці потребують і особливих досліджень. Нині інклюзивні театральні практики в Україні впроваджуються з огляду на позитивний запозичений досвід зарубіжного

креативного культуротворення, на рівні об'єктивних процесів і соціальних свобод кожного члена суспільства. Активний розвиток нових театральних можливостей і пошук шляхів соціалізації людини притаманні сучасним проєктам нової естетики Н. Ворожбит, сповнених філософського відтворення дійсності та розуміння місця людини у світі, у постановках «Театру переселенця». Нині особлива увага наукових пошуків зосереджена на актуалізації проблематики нових форм життєвих стратегій людей з інвалідністю та, відповідно, моделюванні розвитку механізмів соціальної рівності та розвитку безбар'єрного середовища в Україні. Сучасний соціокультурний простір характеризується визнанням відношень між людиною з інвалідністю та принципами загальної державної соціальної політики, спрямованої, на нашу думку, та відображеної в контексті безбар'єрного культурного середовища в театральних мистецьких практиках. Відповідно, масштабні зміни в культурі та динамічний розвиток форм інноваційного складника в сучасному людському досвіді в театральній діяльності відбуваються завдяки переосмисленню духовних цінностей і стилістичних творчих пошуків, принципів, моральної відповідальності, формування нової інноваційної діяльності в культурі (Закон України «Про інноваційну діяльність», 2002).

З огляду на значні соціокультурні трансформації треба відзначити, що нині діють актуальні моделі шляхів вирішення проблеми підтримки морального стану людей з інвалідністю. Сучасні вистави за участю людей з особливими потребами в різноманітних творчих, інтерпретаційних пошуках, безсумнівно, здатні стати індикатором соціокультурної політики нашої держави. Незаперечна актуальність інклюзивної моделі культурного розвитку і з огляду на практичне впровадження ідей безбар'єрного середовища й ознаки соціалізації людини. Адже реалізація всебічних аспектів демократичних засад і підтримки людей з особливими потребами є однією зі стратегічних державних програм, що забезпечують рівні можливості всім членам спільноти.

Розвиток національного мистецтва завжди відбувається в динамічному зв'язку з кардинальними змінами в житті соціуму та суспільними потребами. Складність сучасних змістових трансформацій мистецьких форм у їх художньому інтерпретуванні, безперечно, відповідає запитам культурно-історичних реалій сьогодення. Не випадково функціональний складник морально-етичних уявлень митців сучасних виражальних засобів і драматургії відображає особливості соціокультурних запитів індивіда, заглиблення у внутрішній світ людини, світоглядні основи, релігійну свідомість. Демократизація українського суспільства сприяє розвитку можливостей у відтворенні модернізаційних культурних систем сучасності. Завдяки цьому в сценічних пошуках митців сьогодення відкриваються нові перспективи та можливості художньої інтерпретації. Розуміння ціннісних орієнтирів та інноваційні підходи в розвитку театрального мистецтва дозволяють сьогодні художнім керівникам моделювати сценічні дійства з урахуванням специфіки функціонування інклюзивних мистецьких практик, що відповідні реаліям сьогодення та сучасним цивілізаційним викликам. Прояви сутності парадигми наявних підходів сучасного світосприйняття та соціальної значущості засадничих принципів інклюзивних театральних постановок реалізуються у практиках Молодіжного Інтеграційного Студійного Театру «МІСТ» у м. Чернігові. Варто зазначити, що у процесі поступу мистецької діяльності привертає увагу оригінальний варіант соціального змісту сценічних дійств, динамічного втілення в постановки й виокремлення на свідомому особистісному рівні виконавської майстерності та творчої зацікавленості людей з інвалідністю.

На особливу увагу заслуговує нині розуміння сутності інклюзивного мистецтва. У режисерських інтерпретаціях простежується інноваційний складник у сценічних постановочних моделях сьогодення, який слугує естетичною, гуманістично спрямованою об'єктивацією варіативної сукупності національного культурного ґрунту. В. Савінов, керівник плейбек-театру в м. Києві, визначає: «Плейбек-театр – форма інтерактивного мистецтва, суть якої в розігруванні акторами індивідуальних історій людей. Важливо, що ці історії беруться не звідкись, поза аудиторією, поза ситуацією чи поза часом, а розповідаються прямо на дійстві. Тобто першою і базовою складовою частиною виступу плейбек-театру є розповіді глядачів. Для цього ведучий

повинен встановити контакт з аудиторією, викликати довіру, чітко розповісти про технологію/ритуал виходу глядача на авансцену, створити відкритий і водночас безпечний соціально-психологічний клімат у спільному просторі тощо. Ззовні таке дійство дуже схоже на групову роботу психолога чи соціального працівника, але плейбек-театр не є різновидом психотерапії чи психологічної допомоги, оскільки не встановлює навіть мінімально достатніх умов для такої роботи і не для неї призначений» (Савінов, 2018, с. 171–173).

Розвиток натхненної сценічної діяльності людей з інвалідністю нині визначається яскравим колоритом гри учасників, гуманістично спрямованих ідеалів самої людини, інтерпретаційними художніми трансформаціями, самодостатністю в реалізації власних бажань та здібностей. Семантичне наповнення соціальних стереотипів креативністю в сучасному театральному мистецтві створює нові моделі сутнісних складників національної культури: «Засвоєння прогресивних традицій світового мистецтва виховує в людині переконливість про історичну необхідність гуманістичного ставлення до світу, незаперечно доводить, що сучасна дійсність підготовлена всім попереднім історичним розвитком людства, яке є практичним розв'язанням проблем особи і суспільства. Саме над цим замислювалися і працювали митці-гуманісти всіх часів» (Пискач, 2010, с. 136–143).

Висновки. Отже, варто зауважити, що формування нової соціокультурної реальності нині характеризується переосмисленням індивідуумом проблематики збалансування людиною її вподобань, відповідних здібностей і функціонуванням експериментальних інноваційних творчих рішень у театральних композиціях, що відображають яскраву палітру їх національно-художніх форм. Практичну значущість розвитку театрального мистецтва визначають функціонування традиційного напряму в культурі та виникнення новацій і оптимальні шляхи їх регулювання, наповнення новим змістом мистецьких форм, вдало інтерпретованих фахівцями в сучасні театральні постановочні рішення. Зазначені нововведення є актуальними, адже вони діалектично взаємодіють, зі збереженням свого гуманістичного потенціалу, в умовах подальшої глобалізації культури та необхідності переосмислення соціокультурної реальності індивідом і соціумом. Формування нових концепцій постановочних рішень, на нашу думку, має спиратися на ідею прогресивного розвитку в мистецтві національної спільноти шляхом реалізації методів інтерактивних інклюзивних театрів, які нині діють, наприклад, у європейських моделях. У сучасній мистецькій практиці багатьох країн світу на перший план виступає концепція соціокультурної рівності за станом здоров'я, як адаптивний для індивіда складник інноваційної культури.

Список використаних джерел:

Інклюзивна програма УКФ «Стійкість суспільства через культуру». Громадський простір. URL: https://www.prostir.ua/?grants=inklyuzyvna-prohrama-ukf-stijkist-suspilstva-cherez-kulturu

Конвенція про права осіб з інвалідністю. Ратифікована Законом України від 16.12.2009 р. № 1767–VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#-Text

Косович Т. (2025). Функції, завдання та світові тенденції менеджменту інклюзивного театру: організаційно-функціональні моделі. Часопис Інституту народознавства НАН України. *Народознавчі зошити*, 6 (186), 1533–1543. https://doi.org/10.15407/nz2025.06.1533

Лазор О., Байраківський В. (2025). Формування та реалізація державної політики у сфері інклюзивного середовища. *Публічне управління і право: історія, теорія, практика,* 6, 56–67. https://doi.org/10.31652/2786-6068-2025-6-56-67

Міліца В.(1989). Час діяти. *Український театр*, 1, 17–22.

Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р. : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р. Київ, 2021. 72 с. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text

Орлова О. І. (2018). Сучасні тенденції розвитку театру в Україні: соціологічний аспект. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*, 79, 141–150. URL: https://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2018/79/20.pdf

Пискач А. А. (2010). Неофольклоризм у художній культурі України кінця XX – початку XXI ст. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*, 25, 136–143.

Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 р. № 40–IV *(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 36, ст. 266).* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text

Савінов В. В. (2018). Важкі історії у плейбек-театрі: ресурс теперішнього для прийняття минулого. *Простір арттерапії: творча інтеграція та трансформація в епоху плинного модерну :* матеріали XV Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції, м. Львів, 16–18 лютого 2018 р. / за наук. ред. А. Чуприкова, Л. Найдьонової, О. Вознесенської, О. Скнар. Львів : ЛНУ ім. І. Франка. С. 171–173.

Communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021–2030, Brussels, 3.3.2021 COM (2021) 101, final. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=COM:2021:101:FIN

References:

UCF Inclusive Program "Societal Resilience through Culture". Hromadskyi Prostir. Retrieved from: https://www.prostir.ua/?grants=inklyuzyvna-prohrama-ukf-stijkist-suspilstva-cherez-kulturu [in Ukrainian].

Convention on the Rights of Persons with Disabilities. Ratified by the Law of Ukraine dated December 16, 2009, № 1767–VI. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#- Text [in Ukrainian].

Kosovych, T. (2025). Functions, tasks, and global trends in inclusive theatre management: organizational-functional models. *Narodoznavchi Zoshyty (Journal of the Institute of Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine),* 6 (186), 1533–1543. https://doi.org/10.15407/nz2025.06.1533 [in Ukrainian].

Lazor, O., Bairakivskyi, V. (2025). Formulation and implementation of state policy regarding the inclusive environment. *Public Administration and Law: History, Theory, Practice,* 6, 56–67. https://doi.org/10.31652/2786-6068-2025-6-56-67 [in Ukrainian].

Militsa, V. (1989). Time to Act. *Ukrainian Theatre,* 1, 17–22. [in Ukrainian].

National Strategy for Creating a Barrier-Free Environment in Ukraine for the Period up to 2030. Cabinet of Ministers of Ukraine Order № 366-r dated April 14, 2021. Kyiv, 2021. 72 p. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text [in Ukrainian].

Orlova, O. I. (2018). Modern Trends in Theatre Development in Ukraine: A Sociological Aspect. *Social Technologies: Current Issues of Theory and Practice*, 79, 141–150. Retrieved from: https://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2018/79/20.pdf [in Ukrainian].

Pyskach, A. A. (2010). Neofolklorism in the artistic culture of Ukraine in the late 20th and early 21st centuries. *Current Issues in the History, Theory, and Practice of Artistic Culture*, 25, 136–143. [in Ukrainian].

On Innovation Activity: Law of Ukraine dated July 4, 2002, № 40–IV (Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 2002, № 36, Art. 266). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text [in Ukrainian].

Savinov, V. V. (2018). Difficult stories in playback theatre: a resource of the present for accepting the past. *Art Therapy Space: Creative Integration and Transformation in the Era of Liquid Modernity*: Proceedings of the XV International Interdisciplinary Scientific and Practical Conference (Lviv, February 16–18, 2018) / Scientific editors: A. P. Chuprykov, L. A. Naidonova, O. L. Voznesenska, O. M. Sknar. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv, P. 171–173. [in Ukrainian].

Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021–2030 Brussels, 3.3.2021 COM (2021) 101, final. Retrieved from: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=COM:2021:101:FIN

Дата першого надходження статті до видання: 30.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.10.2026